

18 december 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsoptvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. S.S. van Gijn , advocaat te Amsterdam,

tegen:

[naam],
geboren te [plaats] op [datum], overleden op [datum], de persoon over
wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven pastoor te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 9 mei 2012. Op 5 september 2012 is bij de griffie namens mgr.dr. W.J. Eijk van het Aartsbisdom Utrecht een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr.dr.s. [naam], Hoofd Bureau Officialaat van voormeld Aartsbisdom. Op 28 november 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mevrouw mr. Van Gijn voornoemd. Namens het Bisdom is verschenen mr. drs. [naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1. Op zijn 10^e jaar, in [jaar], is klager misdienaar geworden in de katholieke kerk in [plaats]. Aangeklaagde was daar toen pastoor. Aangeklaagde zorgde dat hij na de mis alleen was met klager door de andere misdienaar alvast weg te sturen. Aangeklaagde zorgde er altijd voor dat hij alleen met klager in de sacristie was. Het misbruik gebeurde met name na de ochtendmissen die door de week plaatsvonden. Klager moest op de hardstenen vloer gaan liggen en aangeklaagde kwam er dan op zijn knieën bij zitten. Het misbruik begon met aanraken, stoeien en kietelen. Eerst in de zij en de oksels, later richtte dit zich steeds meer op de liezen en het geslachtsdeel van klager. Aanvankelijk gebeurde dit door en onder de kleding. Later drong aangeklaagde er bij klager op aan dat hij zich uitkleedde. Aangeklaagde

heeft klager ook gevraagd dit bij hem te doen. Klager vond dit in eerste instantie vreemd maar hij zocht er verder niets achter. Dat aangeklaagde ‘per ongeluk’ het geslachtsdeel van klager aanraakte voelde voor klager erg ongemakkelijk. Klager kon zich niet voorstellen dat dit met opzet gebeurde, dat een pastoor zo iets zou doen was ondenkbaar. Dit heeft zich een aantal malen herhaald, waarbij de aandacht van aangeklaagde steeds meer direct gericht was op het geslachtsdeel van klager. Aangeklaagde drong er bij klager op aan om ook handelingen bij hem, aangeklaagde, te verrichten maar dat heeft klager geweigerd. Op zeker moment stopte aangeklaagde niet, ook niet toen klager hem wegduwde. Dat voelde voor klager zo onveilig dat hij in paniek is weggevlucht. Klager heeft thuis verteld dat hij geen misdienaar meer wilde zijn en dat hij nooit meer naar de kerk ging. Klager was toen inmiddels 12 jaar oud. De misdienaardiensten stonden in het kerkblaadje, klager is daarna nooit meer opgeroepen en nooit meer geweest, maar hij weet niet hoe dat zo is gekomen.

2.2. Klager heeft zich in zijn jeugd heel eenzaam gevoeld omdat hij het gebeuren niet kon delen. Hij is op zijn 18^e jaar het huis uitgegaan en tot zijn 25^e nauwelijks thuis geweest. Tegen zijn 30^e jaar heeft hij het thuis verteld, dat is destijds voor kennisgeving aangenomen. Klager vermoedt dat de aanleiding is geweest dat er geruchten rondgingen in het dorp. Klager heeft het ook aan zijn vrouw verteld. Als gevolg van het misbruik kan klager niet tegen aanrakingen van mannen, ook niet van artsen en dergelijke, hij raakt dan van slag. Hij voelt zich niet goed in een kerk want dan komen de herinneringen boven. Als hij wordt geconfronteerd met uitingen van het geloof denkt hij er wel aan, maar het houdt hem niet dagelijks bezig omdat het deel van hemzelf is geworden, hij heeft ermee leren leven. Klager is geschrokken van het steunbewijs, het patroon is heel herkenbaar.

2.3. Klager vindt het belangrijk dat het misbruik naar buiten komt en beoogt met de procedure erkenning te krijgen als slachtoffer. Ook wil hij via deze procedure een uitweg geven aan zijn frustraties jegens het instituut kerk.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

De heer [naam] heeft in zijn reactie een schets gegeven van de levensloop van aangeklaagde. Aangeklaagde was vanaf [datum] als “pastor en deservitor” van de [naam] in [plaats] werkzaam. Hij is op [aantal]-jarige leeftijd overleden en op [datum] op het parochiële kerkhof in [plaats] begraven. De heer [naam] sluit zich aan bij een uitspraak van paus Benedictus XVI op 11 juni 2010 gedaan: “We smeken nadrukkelijk om vergiffenis van God en van de slachtoffers, met de belofte al het mogelijke te doen om ervoor te zorgen dat een dergelijk misbruik nooit meer zal plaatsvinden.” Hij betuigt oprecht spijt en biedt zijn oprechte verontschuldiging aan voor hetgeen aangeklaagde klager heeft aangedaan.

De heer [naam] heeft ter zitting toegelicht dat hij geen enkele bedenking heeft bij de klacht. Hij erkent dat de kerkelijke autoriteiten onjuist zijn omgegaan met het misbruik. De regels van de kerk veroordelen dit gedrag. Maar het schortte aan de toepassing van de regels. Het is goed dat het aan de kaak is gesteld.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.3. Er zijn ruim 35 jaren verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Klager is gedurende circa twee jaar met enige regelmaat door aangeklaagde, eerst door en onder zijn kleding, daarna nadat hij door aangeklaagde was uitgekleeed, betast aan zijn geslachtsdelen. Klager moest daarbij op de grond liggen en aangeklaagde zat op zijn knieën en aanvankelijk gekleed maar later naakt, naast hem.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast blijkt uit de verklaringen van de klagers in de zaken met de klachtnummers 2009T2, 2010T14, 2010T144, 2011T281 tot en met 2011T288 en nummer 2011T435 dat aangeklaagde bij hen (onder meer) soortgelijke seksuele handelingen heeft verricht onder soortgelijke omstandigheden.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 10 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem een persoon met aanzien en (kerkelijk) gezag.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. De heer [naam] heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens het Aartsbisdom Utrecht het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Aartsbisschop van Utrecht de klacht gegrond te verklaren en zich in te zetten voor (verdere) leedvermindering van klager.

Dit advies is vastgesteld op 18 december 2012 door mr. P.A.M. Hendriks, voorzitter, mr. P.A. Schaafsma en mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Aartsbisschop van Utrecht en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure stelt de Aartsbisschop binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Aartsbisschop daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Aartsbisschop.